

Eric Toussaint & Cyn Huang

Kina–USA: Asymmetrisk rivalitet ur ett historiskt och internationalistiskt perspektiv

Först publicerad på [CADTM](#).
6 februari 2026

Möte mellan Mao Zedong och Richard Nixon, 1972. Licens: Public Domain, National Archives and Records Administration.

Cyn Huang, student vid Berkeley (Kalifornien) och aktiv medlem i Democratic Socialists of America ([DSA](#)), där han är medordförande för *Bread and Roses*-rörelsen, intervjuade Éric Toussaint.

Kan du förklara bakgrunden till konflikten mellan Kina och USA? Varifrån kommer den?

I dag bevittnar vi en konflikt mellan två supermakter. Jag skulle dock hävda att de representerar två olika sorters imperialism. Kina är en framväxande imperialism, medan USA förkroppsligar en etablerad, konsoliderad imperialism som för närvarande befinner sig i relativ nedgång och uppvisar en hög grad av aggression.

För att förstå utvecklingen av relationerna mellan Kina och USA är det viktigt att beakta det historiska sammanhanget. Efter den kinesiska revolutionen 1949 stödde USA den nationalistiska regimen under Chiang Kai-shek, som hade dragit sig tillbaka till Taiwan, och vägrade erkänna Folkrepubliken Kina under ledning av Mao Zedong, som var på väg att övergå till socialism. Förhållandena var särskilt konfliktfyllda under Koreakriget. I början av 1960-talet stödde Kina väpnade konflikter i olika länder som USA ansåg vara strategiskt viktiga. Framför allt gav Beijing stöd till Nordvietnam under [Hò Chí Minh](#), liksom till [Nationella befrielsefronten i Sydvietnam \(FNL\)](#), även känd som Vietcong.

Inför dödläget i Vietnamkriget gjorde USA en strategisk omsvängning och närmade sig Kina. Detta närmande symboliserades av det historiska mötet mellan Richard Nixon och Mao

Zedong i början av 1970-talet, vilket illustreras av det berömda fotografiet av deras handslag 1972. USA hade redan före detta möte erkänt myndigheterna i Beijing som Kinas legitima regering. USA drog därefter tillbaka sitt diplomatiska erkännande av Taiwan och accepterade principen att Taiwan var en del av det kinesiska territoriet.

Denna förändring fick konkreta konsekvenser. Fram till 1971 representerades Kina i FN:s säkerhetsråd av Taiwan. Efter det kinesisk-amerikanska avtalet tog Folkrepubliken Kina över Kinas plats i FN:s säkerhetsråd. Några år senare, 1980, ersatte Beijing Taiwan i Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken.

Vid den tiden befann sig Kina fortfarande i en övergång till socialism, som kännetecknades av en hög grad av byråkratisering och betydande motsättningar, särskilt de som blottades under kulturrevolutionen som inleddes 1966. Deng Xiaoping inledde reformer från 1980-talet och framåt, vilket gradvis underlättade återinförandet av kapitalismen i Kina.

Utvecklingen av Kinas politiska ekonomi och dess position inom det globala systemet är anmärkningsvärd. Som ni just har visat har USA inte alltid betraktat Kina som sin främsta strategiska motståndare. Dessutom betraktade den amerikanska härskande klassen från 1990-talet och fram till det första decenniet av 2000-talet Kina som en viktig ekonomisk partner som man kunde tjäna på, och trodde att landet kunde integreras i en världsordning som dominerades av USA.

Från 2000-talet och framåt växte Kina fram som ett viktigt mål för utländska investeringar, särskilt från USA. Stora amerikanska företag – däribland Apple, Microsoft och andra – etablerade fabriker i särskilda ekonomiska zoner i Kina. Under många år trodde både den amerikanska regeringen och stora multinationella företag att de drog stora fördelar av detta arrangemang: de kunde utnyttja lågavlönad kinesisk arbetskraft som tvingades utstå särskilt hårda arbetsförhållanden, samtidigt som de utvann ett betydande mervärde.

Med hjälp av Karl Marx' kategorier kan vi diskutera värdeöverföringen genom ojämlig handel, där amerikanska kapitalister tillskansade sig en stor del av det mervärde som genererades av kinesiska arbetare. Samtidigt ledde Kinas betydande export till en ackumulering av enorma handelsöverskott och betydande valutareserver i dollar. Dessa reserver översteg 3 biljoner dollar – ett belopp som kan jämföras med Frankrikes BNP 2025 – varav mer än 1,3 biljoner dollar investerades i amerikanska statsobligationer 2013. I huvudsak återinvesterade Kina en del av sina överskott genom att låna ut pengar till USA. Därefter minskade Kina sina köp av statsobligationer och beräknas 2025 direkt inneha 700 miljarder dollar.

Under hela perioden från 1990-talet till 2014–2015 trodde USA att man drog stor nytta av relationen med Kina. Från 2014 och framåt, med lanseringen av Belt and Road Initiative [Ny Sidenvägen], nöjde sig Kina dock inte längre med att bara exportera varor. Landet började exportera sitt kapital utomlands i stor skala, låna ut pengar till många länder och investera i infrastruktur, företag och naturresurser i Europa, Latinamerika, Afrika och till och med USA.

Från och med då nådde Kina en sådan ekonomisk makt att USA – från slutet av Obamas mandatperiod och ännu tydligare från 2016–2017 och framåt – började känna att det inte längre drog lika stor nytta av denna relation som tidigare. USA började vidta protektionistiska åtgärder och stärkte sin militära närvaro runt Kina. Denna situation måste beskrivas som en militär omringning: mer än 20 000 amerikanska soldater är stationerade i Sydkorea, mer än 50 000 i Japan och cirka 10 000 på ön Guam, för att inte tala om andra utplaceringar. Dessutom upprätthåller USA en allians med Taiwan och förser landet med vapen.

Ur kinesisk synvinkel omringar USA därför Kina i dess egen periferi. Ur amerikansk synvinkel har Kina blivit en snabbt expanderande kapitalistisk rivaliserande makt som vinner

marknadsandelar och befäster varaktiga positioner på flera kontinenter, inklusive vad Donald Trump kallar ”västra halvklotet”, från Grönland och Kanada till södra Argentina och Chile.

Kina kontrollerar till exempel Perus viktigaste hamn och äger gruv- och oljeutvinningsföretag i många länder. USA ansåg därför att det område som landet historiskt sett hade dominerat började hotas allvarligt. Under Trump antas denna logik brutalt: USA hävdar rätten att agera fritt på sitt halvklot, att attackera Venezuela för dess olja och tillskansa sig den, att kidnappa och hålla den venezuelanske presidenten och hans fru som gisslan i New York, och att söka kontroll över Grönland, Kanada och Panamakanalen samtidigt som man kräver att Kina överger sina positioner i detta område.

Hur definierar Trump Kina i den nationella säkerhetsstrategin NSS 2025? Kan du sammanfatta vad du skrev i din artikel med titeln [”Varför Washington har gjort Kina till sin centrala strategiska motståndare”](#)?

Det dokument om nationell säkerhetsstrategi som Trump-administrationen publicerade i början av december 2025 pekar tydligt ut Kina som USA:s främsta strategiska motståndare. Washington strävar efter att minska Kinas närvaro på västra halvklotet och stärka sin militära omringning i Indopacifiska området. Officiellt erkänner USA att man har 375 000 soldater och civil militär personal i denna region, 66 permanenta militärbaser och mer än 80 icke-permanenta baser. Detta är en helt enorm militär närvaro.

Inför denna situation har Kina hittills antagit en strategi som är inriktad på ekonomisk och fredlig expansion, men det är möjligt att vissa fraktioner inom det politiska ledarskapet vinner inflytande genom att förespråka förberedelser för att konfrontera USA direkt, med hänvisning till självförsvar. Följaktligen närmar vi oss en ytterst prekär situation.

Historiskt sett liknar Trumps politik den som fördes under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet, då USA genomförde direkta militära interventioner för att utvidga sitt inflytande. Nämnvärda exempel är kriget mot Mexiko 1847, som gjorde det möjligt för USA att annektera Texas, New Mexico och Kalifornien. 1898 förde Washington krig mot det spanska kolonialväldet och tog därefter kontroll över Kuba, Puerto Rico och Filippinerna. Dessutom ockuperade USA Haiti från och med 1915.

Efter Andra världskriget fortsatte USA sin aggressiva utrikespolitik, framför allt genom Koreakriget i början av 1950-talet och Vietnamkriget från 1960 till 1975, som innebar att upp till 500 000 soldater sattes in. Dessutom är Gulfkriget 1991, den militära interventionen i det talibanledda Afghanistan från 2001 och framåt och invasionen av Irak 2003 viktiga exempel på denna trend.

Under 2000-talet bevittnar vi en återuppkomst av klassisk imperialistisk politik, såsom den har analyserats av Lenin, Trotskij, Hilferding, Bucharin och Rosa Luxemburg. Dessa marxistiska teoretiker har visat att sådana konfrontationer mellan imperialistiska makter i sig leder till konflikt. Trots extremt våldsamma krig i Korea och Vietnam, eskalerade dessa konflikter efter andra världskriget inte till global skala, trots att de involverade flera nationer. Men i det nuvarande klimatet, som påverkas av Trumps politik, har utsikterna till ett nytt världskrig återigen blivit ett påtagligt hot.

Varifrån får Trump intrycket att Kina kan ”kontrolleras”?

Jag tror att Donald Trump och hans administration försöker begränsa Kinas internationella ekonomiska expansion genom olika ekonomiska, handelsmässiga, diplomatiska och militära strategier. Dessa strategier innefattar att stärka den ekonomiska och handelsmässiga protektionismen genom att införa olika hinder som syftar till att minska kinesiska importvaror till USA, samtidigt som man främjar amerikanska exportvaror på den globala marknaden.

Dessutom utövar de påtryckningar på USA:s handelspartner att öka sina inköp av amerikanska produkter och uppmanar företag i USA och andra länder att antingen öka sin produktion inom USA eller återföra sin verksamhet dit. Andra åtgärder innefattar ökade subventioner till amerikanska företag, kontroll över territorium och naturresurser på västra halvklotet och bortom det, samt hårda förhandlingar med Kina för att uppmuntra en minskning av dess ekonomiska expansion utanför landets gränser. När det gäller militära åtgärder innebär det inte nödvändigtvis att Trump direkt förbereder sig för krig med Kina. Hans avsikt verkar snarare vara att imponera på Beijing genom att visa upp en överväldigande militär överlägsenhet. Målet är att förmedla till Kina, att landet i händelse av en väpnad konflikt skulle ha små chanser mot USA, med tanke på den omfattande amerikanska militära närvaro som omger Kina, både i Indopacifiska området och globalt.

USA utgår därför från antagandet att man kan skrämman den kinesiska ledningen och på så sätt begränsa landets ekonomiska expansion. Det finns dock ingen garanti för att Kina kommer att gå med på att skära ned sina strategiska och ekonomiska mål under press. Tvärtom är det troligt att Beijing inte vill ha en direkt militär konfrontation, men att man i allt högre grad kommer att tvingas möta en sådan i takt med att USA trappar upp sina hot och sin militära ställning.

I detta sammanhang framstår Trumps kalkyl som extremt farlig. Den utgör en stor risk inte bara för relationerna mellan Kina och USA utan också för mänskligheten som helhet: befolkningarna i USA, Kina och, mer generellt, hela världen.

Hur ser du för närvarande på maktbalansen mellan Kina och USA, och vilken roll spelar Ryssland i denna situation?

För att få en korrekt bild av det aktuella internationella läget och Donald Trumps strategi är det viktigt att inkludera en analys av både Ryssland och Europa.

Trump's främsta mål är att skapa en klyfta mellan Ryssland och Kina. Under de senaste femton åren har Vladimir Putin och Xi Jinping knutit betydligt närmare band. Detta närmande har lett till bildandet av BRICS och till förstärkta handels-, finans- och militära avtal mellan Ryssland och Kina, särskilt efter de sanktioner som västmakterna införde mot Ryssland efter annekteringen av Krim 2014. Dessa sanktioner skärptes ytterligare efter invasionen av Ukraina 2022.

Rysslands band med Kina har oavsiktligt stärkts på grund av de sanktioner som har införts mot landet. Mot bakgrund av denna situation har Trump formulerat en tydlig strategi: han erbjuder subtilt Vladimir Putin ett avtal. Kärnan i detta budskap är följande: *du kan agera i din regionala miljö – det vill säga i de före detta sovjetrepubliker som har blivit självständiga stater – på samma sätt som jag agerar på västra halvklotet.* Enklare uttryckt hävdar Trump sin rätt att ingripa i Venezuela eller andra platser i Latinamerika, samtidigt som han ger Ryssland en form av legitimitet att agera i sitt eget närområde.

Enligt denna logik föreslår Trump ett "avtal" till Putin: han kommer att tillåta Ryssland att fullfölja sina mål i sin egen region, inklusive Ukraina, i utbyte mot ett åtagande att distansera sig från Kina. USA:s strategiska mål är därför att isolera Kina genom att skapa en spricka mellan Kina och Ryssland, samtidigt som man ger Ryssland garantier angående dess imperialistiska ambitioner.

Låt oss vara tydliga: Ryssland har blivit en extremt aggressiv kapitalistisk imperialistisk makt, vilket har visat sig vid ett flertal tillfällen. Följaktligen bevittnar vi ett potentiellt avtal mellan två imperialistiska makter: Ryssland, som karakteriseras som aggressivt men ändå av andra klassen, och USA, som framstår som en dominerande och hyperaggressiv imperialistisk makt. Detta avtal verkar syfta till att försvaga och isolera Kina.

Hur effektiv denna strategi är förblir dock fortfarande osäkert. Trumps nuvarande försonliga hållning gentemot Putin, som exemplifieras av hans inbjudan till det ”världsfredsrad” som han organiserade under Davosmötet den 21 och 22 januari, kan förändras oväntat. Om Putin vägrar att ta avstånd från Kina eller avvisar ett avtal med Trump som kompromissar med Ukraina, är en plötslig omsvängning i USA:s hållning helt tänkbar.

Det är viktigt att notera att vi inte kan analysera relationerna mellan USA och Kina isolerat från Rysslands hållning. Den amerikanska imperialismen strävar aktivt efter ett avtal med den ryska regeringen för att minska Kinas ekonomiska, politiska och strategiska inflytande.

Vilken internationalistisk hållning bör vi inta?

Inför denna situation är den väsentliga frågan för oss, som revolutionärer och internationalister, denna: vilken sida står vi på? Vårt svar är entydigt. Vi står på folkets sida och motsätter oss stormakternas planer och konfrontationer och imperialismens olika former.

Konkret innebär det att vi stöder aktivister i Ryssland och Ukraina som motsätter sig Rysslands krig i Ukraina. Vi stöder arbetare, studenter och sociala rörelser i Kina som kämpar för sina rättigheter, bättre levnadsvillkor och större politisk frihet. Vi stöder också arbetarna och folkmassorna i USA som kämpar mot Trumps politik. Slutligen försvarar vi ländernas suveränitet på västra halvklotet och andra delar av världen mot USA:s aggressiva strategi för dominans. Vi stöder folkens kamp för självbestämmande och kontroll över sina naturresurser. Vi motsätter oss all imperialistisk och kolonialistisk aggression, oavsett dess ursprung. I Europa motsätter vi oss våra regeringars imperialistiska och nykolonialistiska politik och fördömer deras medverkan med den nyfascistiska Netanyahu-regeringen, som begår folkmord mot det palestinska folket. Vi motsätter oss den omänskliga politik som majoriteten av regeringarna runt om i världen bedriver mot migranter och flyktingansökande. Vi stöder alla internationalistiska solidaritetsaktiviteter.

Vi försvarar ett genuint internationalistiskt perspektiv. Vi väljer folkets sida mot deras förtryckare. Vi deltar aktivt tillsammans med andra krafter i förberedelserna och organisationen av den antifascistiska och antiimperialistiska konferensen i Porto Alegre, Brasilien (26–29 mars 2026). Vi stöder [den internationella uppmaningen till förstärkning av antifascistiska och antiimperialistiska åtgärder](#).

Författarna vill tacka Gabriella Lima och Maxime Perriot för deras granskning.

Översättning: Göran Källqvist

Lästips

Michael Pröbsting: [Trumps nya Nationella säkerhetsstrategi](#) (6/1 2026)

[USA, Europa och Latinamerika](#) Artikelsamling (18/12 2025)

[USA, Venezuela och Latinamerika](#) Artikelsamling (15/1 2026)

[Vart går Trumps USA?](#) Artikelsamling (16/1 2026)